

معجزه اخلاقی و تربیتی پیامبر(ص) چگونه رخ داد

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد ضمن اشاره به برخی آموزه‌های تربیتی پیامبر اسلام(ص) گفت: نمی‌گویم موفقیت صددرصدی برای پیامبر(ص) حاصل شد

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد ضمن اشاره به برخی آموزه‌های تربیتی پیامبر اسلام(ص) گفت: نمی‌گویم موفقیت صددرصدی برای پیامبر(ص) حاصل شد چون در حقیقت در امر تربیت چنین اتفاقی واقع نمی‌شود ولی در اثر تلاش رسول مکرم اسلام، چیزی شبیه معجزه در جامعه اتفاق افتاد.

مهمترین برنامه پیامبر اکرم(ص) طی ۲۳ سال مجاهدت در قامت پیامبر و فرستاده الهی، تربیت جامعه و گسترش اخلاق در میان مردم بود. اصلاح اعتقادات و نفی باورهای غلط، نقد سنت‌های جاهلی و ناپسند، افق‌گشایی در جهان بینی مردمان عصر خود، ایجاد پیوند و وفاق اجتماعی و ارتقای روحی و معنوی مردم، بخشی از برنامه جامع آن حضرت در راستای پیشبرد اهداف تربیتی خود بود.

از سوی دیگر، خود آن حضرت بهترین الگو و اسوه‌ای بود که می‌توانست مسیر صحیح زندگی را به مردم نشان دهد.

در ایام ولادت با سعادت پیامبر اکرم(ص) که سرآغاز دستیابی بشر به بهترین برنامه زندگی دنیوی و اخروی است، خبرنگار ایگنا با مریم حاج عبدالباقی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد و پژوهشگر قرآن و حدیث گفت‌وگو کرده است.

مریم حاج عبدالباقی در ابتدا به اهمیت تربیت در سیره پیامبر(ص) و برخی از آموزه‌های تربیتی آن حضرت اشاره کرد و گفت: هدف از رفتارهای پیامبر(ص) تربیت بود. من از قرآن بهره می‌گیریم و به چند مورد اشاره می‌کنم. آیه اول سوره تحریم می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَتَّغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ». به استناد این آیه، پیامبر(ص) آن شخصیتی هستند که برای جلب رضایت همسرشان، چیزی را که استفاده از آن مباح است بر خودشان ممنوع می‌کنند. باز در سوره احزاب داریم: «تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ» یعنی پیامبر(ص) در ارتباط با همسرشان به دستور خدا و بر اساس سیره خودشان به فکر رفتاری بودند که چشم همسرشان روشن شود، غصه نخوردند و از زندگی راضی باشند.

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد افزود: همین یک مطلب خودش دریایی از حقایق و تربیت دارد و معمولاً نادیده گرفته می‌شود. من فکر نمی‌کنم کسی در جامعه ما به این آیات توجه کرده باشد؛ هم خداوند در قرآن سفارش کرده و هم پیامبر(ص) در فکر روشنی چشم همسرش و غصه نخوردن او بوده است. متأسفانه مسائل دیگری مورد تأکید ما قرار می‌گیرد و این نکات اخلاقی و تربیتی مغفول می‌ماند. به هر ترتیب این آیات نشان می‌دهد پیامبر(ص) چقدر برای همسرش و دخترش احترام قائل بوده است.

وی ادامه داد: مسئله بعدی این آیه است که می‌فرماید: «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ يَأْمُرُ بِالْعَمَلِ السَّالِحِ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَكَانَ بِالْحَقِّ حَرِيمًا». آن حرصی که ما در ارتباط با دنیا و مقام و امکانات مادی داریم، پیامبر(ص) در ارتباط با هدایت مردم داشت. ما داریم نمونه‌هایی از معلمینی که زندگی‌شان را وقف شاگردانشان کردند مثلاً استاد رضا روزبه. اینها نمی‌تواند از دریای وجودی پیامبر(ص) داشته‌اند که خودشان را وقف شاگردانشان کردند و خودشان را برای شاگردان به زحمت می‌انداختند و ایثار می‌کردند. به فرموده این آیه چشم پیامبر(ص) اگر می‌دید روزنه‌ای برای هدایت باز شده برق می‌زد همانطور که چشم یک انسان پول پرست با دیدن پول برق می‌زند. آیه واژه «حرص» را به کار برده و همانطور که یک مادر برای نجات فرزند خودش حرص دارد، پیامبر(ص) نیز برای نجات انسان‌ها حرص داشت.

حاج عبدالباقی ادامه داد: مسئله جالب بعدی این است که خدای مهربان، مهربان‌ترین فرد را برای هدایت مردم انتخاب می‌کند، بعد به پیامبر(ص) می‌فرماید اینقدر برای هدایت مردم خود را اذیت نکن: «مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ إِلَّا تَذَكُّرًا لِّمَن يَخْشَىٰ». اگر بخواهم بگویم بهترین سبک تربیتی چیست؛ شرط اول مهربانی است. مهربانی جواب می‌دهد، مهربانی روزنه دل‌متربی را به روی حقیقت می‌گشاید. اگر مهربانی نباشد بقیه کارها بیهوده است و نباید سراغ آنها رفت.

این کارشناس علوم دینی تأکید کرد: پیامبر(ص) نسبت به مردم خیلی مهربان بودند و در کنار مهربانی، بسیار متواضع بودند یعنی حال تواضع پیامبر(ص) عامل نفوذ ایشان بود. پیامبر(ص) سوار الاغ می‌شد و حتی روی آن پالان قرار نمی‌داد که نشان از تواضع ایشان است. سپس با مهربانی با مردم مواجه می‌شد لذا افرادی که با حضرت روبرو می‌شدند تسلیم می‌شدند و پیام ایشان

را می پذیرفتند. این یکی از راه های تربیت جامعه ای است که به شدت دچار قبیله‌گرایی و طبقه بندی اجتماعی بود. البته من نمی گویم موفقیت صد درصد برای پیامبر(ص) حاصل شد چون اصلاً در تربیت چنین امری اتفاق نمی افتد ولی در اثر تلاش حضرت، چیزی شبیه معجزه در جامعه اتفاق افتاد.

وی پایبندی بنی امیه به ظاهر اسلام را یکی از علایم موفقیت پیامبر(ص) برشمرد و گفت: ما می دانیم بنی امیه هرگز خواهان اسلام نبودند و مسلمان نشدند و خواهان نفی و نابودی اسلام، پیامبر اسلام و حتی نام پیامبر اسلام بودند ولی پیامبر(ص) کار را به کجا رسانده بود و چقدر پیروزمندانه پیش رفته بود که وقتی معاویه در شام حاکم شد محکوم بود به اینکه نماز جمعه ای که به آن علاقه ندارد بخواند، اذانی که از آن متنفر است بشنود، نماز جماعتی که به آن مقید نیست برگزار کند. این نشان دهنده اوج اقتدار روش تربیتی پیامبر(ص) است که در نبود پیامبر(ص) آن هم در شهر شام کسی مثل معاویه نمی تواند ظاهر اسلام را رعایت نکند یعنی روش پیامبر(ص) اینقدر موفقیت آمیز بود.

حاج عبدالباقی در پاسخ به این پرسش که چرا علی رغم تبلیغات فراوان در جامعه از نظر اخلاقی و فرهنگی رشدی دیده نمی شود، گفت: شاید انتظار ما بالاست و دلمان می خواهد همه خیلی خوب باشند ولی اصلش نیت صادق کسانی است که در کار تعلیم و تربیت هستند. امام خمینی(ره) یک نفر بودند ولی همین یک نفر، آنچه می گفت را باور کرده بود و چقدر جامعه را به حرکت واداشت. مقام معظم رهبری هم ادامه دهنده راستین همان مسیر هستند ولی خیلی ها معلم هستند و فقط شغلشان تعلیم و تربیت است. آن سالی که مقام معظم رهبری تعبیر «پیامبر اعظم» را به کار بردند، در جلسه ای یکی از مسئولان آموزش و پرورش در سه دقیقه سخنرانی هشت بار گفت «پیامبر اعظم». می خواستم به او بگویم دنبال چه پستی هستی که ایقدر تملق می کنی! بنابراین یک بخش از مشکلات ما این است که اصطلاحاً برخی ریش داران بی ریشه مسئولیت هایی را بر عهده گرفتند و قصد خیر هم ندارند. البته با توجه به روندی که در جهان دارد اتفاق می افتد و به سمت سقوط بشریت می رود، ایران به طور نسبی موفق است.

وی در پایان تصریح کرد: یک مشکل دیگر این است که شاید برخی افراد در اوایل انقلاب تندروی کردند و همان کارها خیلی آسیب زده است. متأسفانه گاهی تندروی ها داشتیم که امروز از آن پشیمانیم ولی به هر حال آن کارها اثرات خودش را داشته ولی وقتی در مجموع اگر نگاه کنیم رویش هم در کنار ریزش ها زیاد بوده است.